

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ**

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ: ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΧΡΗΣΤΑΚΗ

A. Η αρθρογράφος αιτιολογεί την αρνητική στάση του σύγχρονου ανθρώπου απέναντι στα μνημεία. Συγκεκριμένα, η αγνωμοσύνη, η ασέβεια προς τους προγόνους και η αντιμετώπιση της παράδοσης ως ανώφελου ρομαντισμού επιτρέπουν τη βεβήλωση και καταστροφή των μνημείων, ακόμη και την αρχαιοκαπηλία. Ο ατομικισμός, συμπληρώνει, ωθεί στην αδιαφορία για τη συλλογική μνήμη και την παράδοση. (λέξεις 52)

B1.

1. Λ
2. Σ
3. Σ
4. Σ
5. Λ

B2. α) Η αρθρογράφος του κειμένου 1 επιλέγει να ολοκληρώσει το κείμενό της με μία αυθεντία. Συγκεκριμένα, παραθέτει αυτούσια τα λόγια του Μίλαν Κούντερα, ο οποίος αναφέρει ότι ένας τρόπος για να εξοντώσει κανείς ένα έθνος είναι να διαγράψει τη μνήμη του. Η Μαρία Πετροπούλου με την επιλογή αυτή επιδιώκει να δώσει έμφαση στην μεγάλη σημασία που έχει η συλλογική μνήμη για ένα έθνος, μία μνήμη στη διατήρηση της οποίας συμβάλλουν τα μνημεία. Θέλει να ενισχύσει την αξία της πρότασης, που αναφέρει στην προηγούμενη παράγραφο του κειμένου, την ανάγκη δηλαδή ο σύγχρονος άνθρωπος να προσεγγίζει τα μνημεία, αφού αυτά αποτελούν τα μέσα που ζωντανεύουν τη μνήμη του έθνους και το ισχυροποιούν απέναντι στις συνθήκες που θέλουν να το εξολοθρεύσουν. Τα λόγια του Μίλαν Κούντερα στο τέλος του κειμένου λειτουργούν και ως συμπέρασμα της αρθρογράφου. Τέλος, προσδίδεται διαχρονική ισχύ και κύρος στα λεγόμενα της και ο λόγος της αποκτά εγκυρότητα και αξιοπιστία, ενώ παράλληλα γίνεται πιο πειστικός.

β) Πρόθεση της συγγραφέα του κειμένου 1 είναι να ευαισθητοποιήσει τον αναγνώστη για την αδιαπραγμάτευτη αξία των μνημείων. Αυτό το επιτυγχάνει με τις εξής γλωσσικές επιλογές:

- **Μεταφορικός λόγος** (π.χ. γίνονται «γέφυρες», υλικά απομεινάρια, «πληροφοριοδότες»...): με τον μεταφορικό λόγο η συγγραφέας επικεντρώνει το ενδιαφέρον του αναγνώστη στον τρόπο με τον οποίο μεταδίδεται το μήνυμα, στη μορφή του, στο ότι δηλαδή τα μνημεία έχουν τη δύναμη να συνδέουν ένα έθνος με το πολιτισμικό του παρελθόν. Με τη χρήση του μεταφορικού λόγου ευαισθητοποιεί τον αναγνώστη, αφού τον διεγείρει συναισθηματικά δεδομένου ότι αυτός

λειτουργεί με τρόπο συγκινησιακό. Επίσης, προσδίδεται στον λόγο γλαφυρότητα με αποτέλεσμα να προκαλείται η αισθητική συγκίνηση και η τέρψη του αναγνώστη. Ο μεταφορικός λόγος καθιστά τα νοήματα πιο κατανοητά στον αναγνώστη, εφόσον έχει τη δύναμη να τον ωθήσει σε συνειρμούς και να του ανακαλέσει προσωπικά βιώματα (π.χ. να θυμηθεί μία δική του επίσκεψη σε ένα μνημείο και τα συναισθήματα που βίωσε κατά τη διάρκειά της).

- Προσωποποίηση (προσωποποιούνται τα μνημεία: π.χ. καταμαρτυρούν, ενώνουν, γνωστοποιούν, εκφράζουν...): η συγγραφέας στην πρώτη παράγραφο του κειμένου 1 προσωποποιεί τα μνημεία, αφού τα παρουσιάζει με ιδιότητες ανθρώπινες να μαρτυρούν, να ενώνουν (ως «γέφυρες») το παρελθόν με το παρόν, να γνωστοποιούν το παρελθόν, να εκφράζουν τον τρόπο ζωής των προγόνων. Μέσα από την επιλογή αυτή δίνει έμφαση στην δύναμη των μνημείων να επιδρούν στον σύγχρονο κόσμο. Με την προσωποποίηση ζωντανεύει τον λόγο της και τον καθιστά παραστατικό, ενώ το ύφος διαμορφώνεται οικείο και άμεσο. Ακόμη, εικονοποιούνται σύνθετα νοήματα με αποτέλεσμα να γίνονται πιο κατανοητά. Τέλος, η προσωποποίηση συνιστά εκφραστική πρωτοτυπία και αποδεικνύει την εκφραστική ενάργεια της συγγραφέα, μέσα από την οποία προσφέρεται αισθητική απόλαυση και συγκίνηση στον αναγνώστη.

B3. Ο Νίκος Σταμπολίδης απαντάει στις ανιστόρητες αιτιάσεις του Βρετανικού μουσείου για τα κλεμμένα γλυπτά του Παρθενώνα σε συνέντευξή του στην Αργυρώ Μποζώνη.

Για να πείσει υπέρ της επιστροφής τους στην Αθήνα χρησιμοποιεί τους εξής τρόπους πειθούς:

- Επίκληση στη λογική
- Επίκληση στο συναίσθημα

Τα μέσα που χρησιμοποιεί για την εκάστοτε περίπτωση είναι τα εξής [ενδεικτικά αναφέρονται]:

- Επίκληση στη λογική
 - Με λογικά επιχειρήματα: «Όχι, γιατί αυτό ο νέος «ναός» χτίστηκε για να προστατεύει τα γλυπτά από καιρικές συνθήκες και την ατμοσφαιρική ρύπανση»
 - Με αλήθειες: «...καθαρίστηκαν χωρίς ζημιές, χωρίς συρμάτινες βούρτσες και οξέα...»
- Επίκληση στο συναίσθημα:
 - Με ειρωνεία: «Ένα μουσείο που υπερηφανεύεται ότι είναι εκπαιδευτικού και εγκυκλοπαιδικού χαρακτήρα δυστυχώς δεν έχει φροντίσει να δώσει την αλήθεια, πέραν της αισθητικής των «αστραφτερών» γλυπτών.»
 - Με λέξεις με συγκινησιακή φόρτιση/ ηθική διάσταση: «Πιστεύω ότι θα ληφθεί με γνώμονα τη συνείδηση, την ηθική και τη γενική απαίτηση του βρετανικού λαού και της παγκόσμιας κοινότητας.»

[θα μπορούσαν να αναφερθούν επίσης το α' ενικό και πληθυντικό πρόσωπο, ο μεταφορικός λόγος, η προσωποποίηση ...]

Ο Νίκος Σταμπολίδης είναι πειστικός, αφού ως επιστήμονας, καθηγητής Αρχαιολογίας και γενικός Διευθυντής του Μουσείου της Ακρόπολης είναι ο πλέον αρμόδιος να μιλήσει για το θέμα της επιστροφής των γλυπτών του Παρθενώνα. Ως καθηγητής Πανεπιστημίου επιχειρηματολογεί με εκλαϊκευμένο τρόπο πάνω στο θέμα προκειμένου να γίνει κατανοητός από το ευρύ κοινό, στο οποίο απευθύνεται η συνέντευξη, και παραθέτει αδιάψευστες αλήθειες. Τα επιχειρήματα και οι αλήθειες που χρησιμοποιεί ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα και χαρακτηρίζονται για την επιστημονική τους αρτιότητα. Από την άλλη όντας Διευθυντής του Μουσείου της Ακρόπολης

δικαιούται να είναι ιδιαίτερα ευαίσθητος σε ό,τι αφορά την επιστροφή των γλυπτών του Παρθενώνα και να δείχνει την ευαισθησία του αυτή επικαλούμενος και το συναίσθημα του αναγνώστη. Με την επίκληση στο συναίσθημα ενισχύει την πειστικότητά του.

Γ. Ο ποιητής προτρέπει τους συμπατριώτες του να επιστρέψουν τα μάρμαρα του Παρθενώνα ήδη από τον **τίτλο**. Τους ζητά επιτακτικά μέσω της **προστακτικής β' πληθυντικού προσώπου** (επιστρέψτε, αφήστε, δώστε) να τα αφήσουν «ακηλίδωτα» και καθαρά «κάτω από τον αττικό ουρανό». Μέσα από **εικόνες** ζητά να τα απομακρύνουν από το μολυσμένο κλίμα, την ηχορύπανση και τον άστατο καιρό του Λονδίνου, συνθήκες που - με τη **μεταφορά** «κατατρώνε» - τονίζει πόσο πολύ τα βλάπτουν. Αντιπαραβάλλει εικόνες του αττικού τοπίου, όταν ζητά να τα αφήσουν στον θαλασσινό αέρα του Πειραιά, στους πρωινούς ήχους της Αθήνας, καθώς και στην αύρα του Υμηττού. Ο Άγγλος ποιητής δείχνει να απαιτεί από τους Άγγλους να τα επιστρέψουν στη γενέτειρα του δημιουργού τους, του Φειδία, και της τέχνης που εκπροσωπούν ως αισθητική κορύφωσή της. **Η αντίθεση** ανάμεσα στις εικόνες (οπτικές και ακουστικές) του λονδρέζικου αλλά και του αττικού τοπίου αισθητοποιεί την αδικία εις βάρος του πολιτισμού και ωθεί τον αναγνώστη να φανταστεί νοσταλγικά τον Παρθενώνα «ενωμένο» με τα γλυπτά του, για να συναισθανθεί την αξία της επιστροφής τους.

Δυστυχώς η βεβήλωση των μνημείων είναι φαινόμενο και του σύγχρονου πολιτισμένου κόσμου. Στη θέα ενός βρώμικου, κατεστραμμένου, λεηλατημένου μνημείου αισθάνομαι βαθύτατη θλίψη για την μεγάλη αυτή απώλεια για τον πολιτισμό, αλλά και ντροπή και θυμό που ο σύγχρονος άνθρωπος δεν έχει την παιδεία να κατανοήσει τη μεγάλη αξία των σπουδαίων αυτών υλικών «αποτυπωμάτων» της πολιτισμικής διαδρομής του ανθρώπου. (λέξεις 228)

Δ.

Μνημεία...το αποτύπωμα της πορείας του ανθρώπου στο χρόνο!

Πρόλογος

Σήμερα είναι η Παγκόσμια Ημέρα των Μνημείων, των πιο απτών συμβόλων των εθνών και της πολιτισμικής τους κληρονομιάς. Διανύοντας τον αιώνα της Τεχνητής Νοημοσύνης, της κορύφωσης της τεχνικής και επιστημονικής προόδου, η βεβήλωση και εμπορευματοποίηση των μνημείων αποτελεί αιτία βαθύτατου προβληματισμού σχετικά με το πόσο η πρόοδος αυτή είναι θεμελιωμένη στα βάθη του χρόνου. Η αναφορά στην αξία των μνημείων λοιπόν κρίνεται αναγκαία δεδομένης της ανάγκης ο σύγχρονος άνθρωπος να αποκαταστήσει τη συλλογική του μνήμη, προκειμένου να συνεχίσει προοδευτικά να πορεύεται στον χρόνο.

Ζητούμενο 1: η αδιαπραγμάτευτη αξία των μνημείων

❖ **Για τον άνθρωπο**

→ **Πνευματική ανάπτυξη:** μεταλαμπαδεύουν γνώσεις για το ιστορικό παρελθόν, τον πολιτισμό της εθνικής κοινωνίας στους κόλπους της οποίας δημιουργήθηκε το μνημείο, γνωρίζει την εποχή στην οποία χτίστηκε το μνημείο, τις θρησκευτικές αντιλήψεις των ανθρώπων της, την ιστορία της, την οικονομική της δραστηριότητα, την πολιτικές καταβολές της.

- **συναισθηματικός:** τα μνημεία ομορφαίνουν τους τόπους, έχουν και τα ίδια μεγάλη αισθητική αξία, άρα ο άνθρωπος, όταν βρεθεί σε έναν χώρο με μνημεία αγαλλιάζει, ηρεμεί, απολαμβάνει την ομορφιά του τοπίου.
- **ηθικός:** τα μνημεία βοηθούν τον άνθρωπο να αισθανθεί μέλος ενός έθνους, να αισθανθεί την ίδια εθνική υπερηφάνεια με όλους τους ομοεθνείς του, διαδικασία που ενισχύει την προσωπικότητα και την αυτοπεποίθησή του
- **κοινωνική ένταξη:** τα μνημεία είναι έργα τέχνης και κατ' επέκταση φορείς κοινωνικών αξιών και αρετών, που εξανθρωπίζουν και εξευγενίζουν τον άνθρωπο.

❖ Για την κοινωνία

- **από την πλευρά της αισθητικής τους αξίας:** αποτελούν έργα τέχνης, προκαλώντας αισθητική συγκίνηση, ομορφαίνουν τον τόπο.
- **στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης:** τα μνημεία τεκμηριώνουν και επιβεβαιώνουν το δικαίωμα στη διαφορετικότητα του κάθε λαού, συμβάλλοντας και στην γόνιμη ανταλλαγή των πολιτισμικών τους αγαθών.
- **για την οικονομία:** αποτελούν πόλο έλξης με αποτέλεσμα να αυξάνουν το τουριστικό ρεύμα.
- **καλλιέργεια εθνικής συνείδησης:**
 - **Πληροφορίες κειμένου 1:** Τα μνημεία
 - αποτελούν το απτό τμήμα της παράδοσης και πηγή της ιστορίας του.
 - καταμαρτυρούν την αισθητική ποιότητα του λαού σε μια συγκεκριμένη εποχή και αποτυπώνουν την ιδεολογία της κοινωνίας.
 - ενώνουν το παρελθόν με το παρόν και το μέλλον και είναι οι συνεχιστές συλλογικών αξιών, ηθών και εθίμων.
 - τονώνουν την εθνική συνείδηση και εξασφαλίζουν η συνοχή των μελών μιας εθνικής κοινότητας.
 - αποτελούν πολύτιμους «πληροφοριοδότες» της μακράιωνης ιστορικής διαδρομής του έθνους, γνωστοποιούν στοιχεία του παρελθόντος βοηθώντας τον άνθρωπο στις επιλογές του παρόντος.
 - εμπνέουν την αναγκαιότητα της δράσης και της πάλης για μια ανώτερη ποιότητα ζωής.
 - εκφράζουν τον συλλογικό τρόπο ζωής των προγόνων, ενώ ενισχύουν την επίγνωση της μοναδικότητας και της ιδιοσυστασίας κάθε λαού. [...]
 - ζωντανεύουν τις μνήμες του λαού και ανοίγουν αισιόδοξες προοπτικές για τις μελλοντικές γενιές.
 - **Επιχειρήματα δικά μου:** αποτελούν φορείς των θεμελιωδών αξιών του εθνικού πολιτισμού, ενισχύουν την εθνική υπερηφάνεια, τεκμηριώνουν τη συνέχεια του εθνικού πολιτισμού, ενισχύουν την εθνική ταυτότητα, συμβάλλουν στην επίτευξη της εθνικής αυτογνωσίας, συμβάλλουν στη διατήρηση της πολιτισμικής κληρονομιάς, καθιστούν αισθητή την ύπαρξή της.

Ζητούμενο 2: επιχειρήματα υπέρ της επιστροφής των γλυπτών του Παρθενώνα

- **Ο τρόπος με τον οποίο μεταφέρθηκαν στο Λονδίνο:** Τα μάρμαρα μεταφέρθηκαν στην Αγγλία από τον βρετανό πρέσβη της Αγγλίας στην Κωνσταντινούπολη, λόρδο Έλγιν, κατά

την περίοδο που η Ελλάδα ήταν ακόμη υπό οθωμανική κατοχή. Ο Έλγιν τα πούλησε στη Βρετανική κυβέρνηση προκειμένου να αποπληρώσει προσωπικά του χρέη. Η μεταφορά τους στο Λονδίνο αποτελεί μία καταφανή ιστορική αδικία.

▪ **Η αξιοποίησή τους στο Βρετανικό Μουσείο:**

→ **Πληροφορίες του κειμένου 2:**

- Τα γλυπτά είναι παρατεταγμένα στον τοίχο και δεν καταλαβαίνει κανείς ούτε από πού προέρχονται, από ποιον ναό κ.λπ. Είναι μια μουσειολογικά εσφαλμένη έκθεση. [...]
- Το βρετανικό μουσείο δεν έχει φροντίσει να δώσει την αλήθεια, πέραν της αισθητικής των «αστραφτερών» γλυπτών.
- Η αίθουσα των γλυπτών θερμαινόταν με σόμπα και κάρβουνο.

→ **Επιχειρήματα δικά μου:**

- Η εμπορευματοποίηση των αγαλμάτων του Παρθενώνα είναι αναμφισβήτητη.
- Στην αίθουσα που φιλοξενείται η ζωφόρος του Παρθενώνα διοργανώνονται εκδηλώσεις, γεγονός που εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους για την ακεραιότητα των αγαλμάτων.
- Το σημαντικότερο μνημείο - σύμβολο του ελληνικού πολιτισμού είναι κατακερματισμένο, ακρωτηριασμένο.

▪ **Η έκθεσή τους στην Αθήνα:**

→ **Πληροφορίες του κειμένου 2:**

- Το Μουσείο της Ακρόπολης μπορεί να στεγάσει και να προστατεύσει τα γλυπτά από τις καιρικές συνθήκες και την ατμοσφαιρική ρύπανση. Η αίθουσα του Παρθενώνα στον τρίτο όροφο έχει τα μεγέθη του πραγματικού ναού και το ίδιο το μνημείο απέναντί της.
- Αν επιστρέψουν, θα επανενωθούν με τον Παρθενώνα.
- Στο Μουσείο της Ακρόπολης τα γλυπτά καθαρίστηκαν χωρίς ζημιές, ενώ στο Βρετανικό Μουσείο καθαρίστηκαν με συρμάτινες βούρτσες και οξέα.

→ **Επιχειρήματα δικά μου:**

- Αποτελούν εθνικό σύμβολο.
- Εκφράζουν τις αισθητικές αξίες του ελληνικού κλασικού πολιτισμού, την ωραιότητα, τη συμμετρία, την ισορροπία στη σύνθεση, το εξιδανικευμένο κάλλος.
- Εκφράζουν κοινωνικές και πολιτικές αξίες του ελληνισμού, όπως η δημοκρατία.

Επίλογος

Η επιστροφή του γλυπτού διάκοσμου του Παρθενώνα είναι πάντα στο προσκήνιο της πολιτισμικής και πολιτικής ελληνικής επικαιρότητας. Ασφαλώς και δεν αμφισβητεί κανείς ότι τα μνημεία και η τέχνη που εκπροσωπούν είναι παναθρώπινης και διαχρονικής αξίας, καρπός ανθρώπινης δημιουργίας που μπορούν να απολαμβάνει η ανθρωπότητα στο σύνολό της. Αποτελούν όμως το απαύγασμα ενός εθνικού πολιτισμού που αναπτύχθηκε σε έναν ορισμένο τόπο, με όλες τις φυσικές και κοινωνικές ιδιαιτερότητες του. Βεβηλωμένα μοιάζουν να χάνουν τον φυσικό τους προορισμό, που είναι να αποδεικνύουν την ακατάλυτη συνέχεια της ανθρώπινης δύναμης στο πέρασμα των χρόνων.